

DEPT. DE THEOLOGIE

FACULTÉ
DE
THÉOLOGIE
DE PARIS
—
THÈSES

BIBL.
UNIVERSITÉ
MS.

687

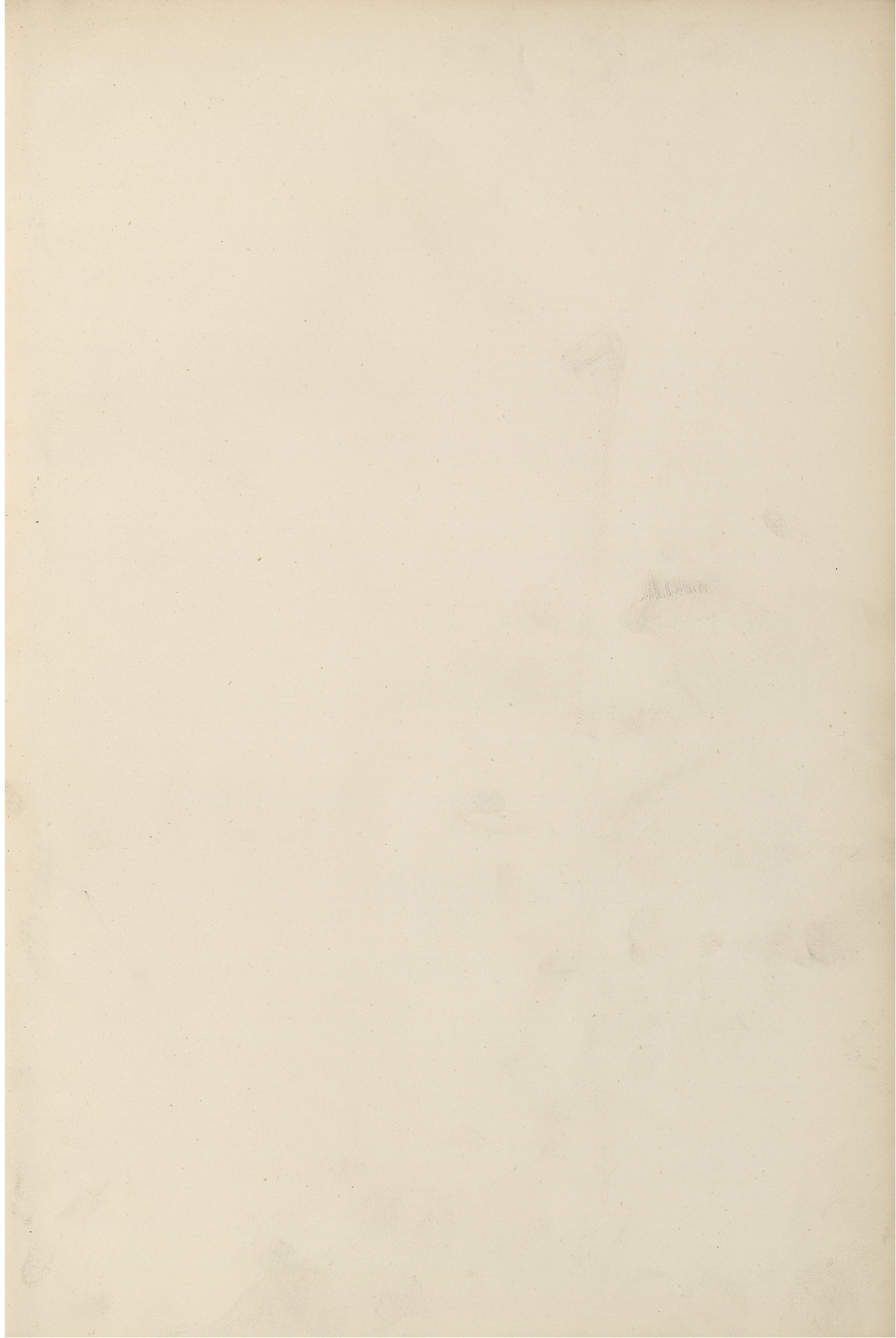


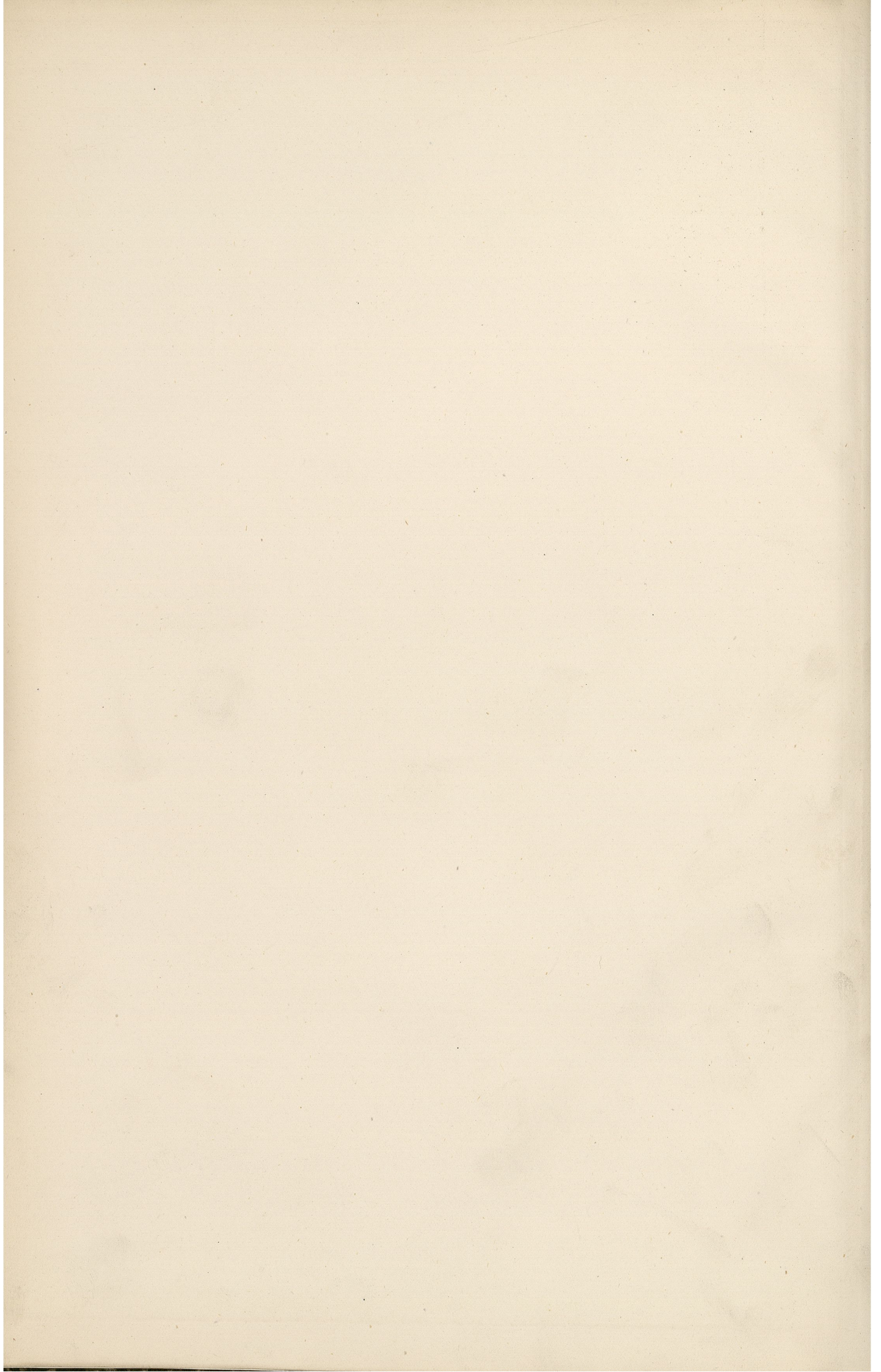
BIBL.
DE
L'UNIVERSITÉ
MS.
687



Volume de 187 feuillets
moins 21, 22, 31, 104, 124, 139, 128 d' 133 ~~pages~~, 151 à 164. et 173)
20 juin 1912

(collat)





Dissertatio

Patræ Ecclesiam nulla datur salus.

Quæ sit vera hujus formulæ significatio, et quoniam modo hæc verba, attento Ecclesie sensu, sint intelligenda, breviter exponere mihi operæ pretium esse videtur. Nam Ecclesia Christi injustitior, intolerantior, crudelitatis etiam ab incredulis et novatoribus, præsertim a Deistis ac Rationalistis arguitur, qui, falsâ verborum adhibitâ interpretatione, in sanctissimam Societatem, quæ divinitus ad tuendam veritatem instituta est, odium injicere nec non hominum mentes ab ipsius benigno spiritu avertere conantur.

At quæcumque inferuntur objecta aut exprobrationes, cum vera quam tenent Catholici doctrina exposita erit, eâ ipsâ rei explanatione, ut fallor humili sensu, facillime solvantur atque evanescent.

Scripturarum Sacrarum auctoritate, N. Patrum testimonio et universali Ecclesie praxi innixus, propositionem explicandam assumam: expendam primò in quo constiterit Divina Societas terris ante adventum Redemptoris N. J. Ch.; quid sit de Judæorum et Gentilium salute judicandum, quibusque auxiliis sub lege Mosaiâ ad eam obtinendam opus fuerit, deinde ostendam, vigente novâ lege, postquam J. Ch. ad excelsum statum suam Ecclesiam restauravit, formales aut, si malueris, culpabiles hæreticos et schismaticos merito ab eâ excludi et salutis incapaces omninò fieri, quorum tamen nonnullos bonâ fide aut invincibili erroris ignorantia excusatos, beatitudinem consequi posse; Infideles vero, ad quos nondum pervenit

Evangelium, quasi in eodem statu quo ante
Christum gentes et pagani existerent; postremo dicam
quae sit communis Patrum et theologorum sententia de
infantibus et generatione de iis perpetua infantia
laborantibus, qui sine salutari lavacro Baptismi in
vita redeunt.

Ne unquam immemores simus verborum Psalmistarum:
"misericors et miserator est iustus." Si iustitia Divina
infinita est, misericordia quoque limites cunctos
praetergrreditur. Nos quidem latet istius ac consona
illarum pariter infinitarum relatio, mirabili
obvoluta mysterio, et humanae rationi omnino impervia.
Haec autem duo attributa simul in Deo existerent, nec
inter se invicem pugnare computum habemus,
cum sit talis iustitia ut omnis tamen adsit
misericordia. Deus enim in primis vult firmam
voluntatem omnes homines salvos fieri, sicut ex
Pauli apostoli luculentissimo testimonio constat 1. ad
Cor. II. 1. "obsecro igitur, primum omnium fieri
obsecrationes, orationes pro omnibus hominibus.... hoc enim
bonum est, et acceptum coram Salvatore nostro Deo; qui
omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis
venire. Unus enim Deus, unus et mediator Dei et
hominum, homo Christus Jesus, qui dedit Redemptionem
semetipsum pro omnibus." — Sanctus Petrus ad Eph. II.
C. III, 9, ad excludendam quamcunque exceptionem ab hac
sincera Dei voluntate scribit: "Vultis aliquos perire, sed
omnes ad poenitentiam reverti."

Postquam protopariter, violata lege divina, genus
humanum perdiderant, Deus omnibus hominibus in
uno constitutis per semen mulieris Redemptionem
promittit. "Sicut per unius delictum in omnes homines
in condemnationem, sic et per unius iustitiam in omnes
homines in iustificationem vitae." (ad Rom. 18).

24

Cum igitur impleta sunt tempora, J. Ch. pro omnibus et singulis hominibus ex Maria Virgine nasci dignatus est; pro omnibus in oliveti horto amaro emisit fletus; pro omnibus deum suum sanguinem profundi, perforari latus, et se crudelissima morti affici passus est.

Ex his praemissis certissimam rem concludere licet, quâ duce ad rem confidenter accedam, scilicet neminem nisi propria culpa et obstinata voluntate damnari et indignum salute fieri.

Cum de statuenda propositione « contra Belisiam nulla datur salus » hic agatur, in primis mihi necesse videtur ut quovis tempore ab initio mundi usque ad nostram aetatem Belisia divina visibili et in omnium conspectu vigeret. Hinc in sua primordiali constitutione procerat Adam; qui, si rectam viam, quam instituerat, semper tenuisset, humanum genus in terris religioni suae sacraisset sub regimine Protoparantis et sub ministerio Viraginis. At non ita: haud multo post Belisia adamica perit; inspirator ruinae fuit Satana, minister Virago, comminator Adam. ab eo instanti si procreare filios, licuisset, ad perditionem duntaxat generasset homo. Sed Deus benivolenti et adorandâ misericordiâ motus totum à miserrimâ conditione liberare voluit, et, promisso ad Redemptionem « semine mulieris », novum Belisiae suae caput, novum ducem praefecit, cujus opera conteretur caput serpentis, et cujus nomine amittis, fide et spe praesumptis, et Adam et mulier et universa eorum proles poterunt diuiceps a peccato absolvi, hostem debellare ac vincere, aeternamque coronam assequi.

Quod si nunc attendatur ad librum Genesis, Belisiam propagatam per Seth et Filios Dei; deinde

per Noë et sem, atque per Abraham, Isaac et Jacob,
et deinde per fideles tribus usque ad Adventum
Redemptoris, insignitam promissis Dei, charismatibus
et gratis exornatam quisque contemplari potest.
Animadvertendum autem est Deum ministeris Moysi
soli filii Israël leges positivas tradidisse, quibus
servatis aut violatis amorem Dei aut viam sibi
conciliabant.

Itaque perseveravit apud ceteras gentes antiqua
Ecclesiae ordinatio, administrante eam Domino per
paterfamilias patriarchali aut regia potestate
valentes, et per Prophetas modo sanctitate insignes ut
Job, modo infidos ut Balacum. Quamvis horum
solummodo meminerit historia sacra, multo tamen
plures extitisse, quorum opera diu potuit inter
populos permanere Ecclesia filiorum Dei, augurari
licet ex misericordia Domini « qui dives est in omnes
qui invocant illum » (Rom. X. 12), et de cuius
Providentia legitur: « in se permanens omnia
innovat, et per nationes in animas sanctas se transfert,
amicos Dei et Prophetas constituit. » (Isa. XLII. 27).

Ad cohibendos idololatricæ cultus et progressus
tuendamque veram religionem maxime certi
adjumento fuerunt mirifica signa quibus Ecclesiam
prædictam instituit Dominus, eisque hostes
profligavit confusos. horum deficiente primarum
traditionum memoriâ atque ingravescente Naturalismo,
gentes ad prænitentiam sæpi vocati sunt modo
certigationibus, modo prædicationibus virorum Dei
ethni alienigenarum, et patet exemplo Jonæ
Ninivitarum convertentis.

Cum autem, labente cursu temporis, præter
idololatricæ per totum Terrarum orbem magis ac
magis diffusa omnia adulteraret et corrumpere,

auctoribus suis ubique gentium existentibus opitulatus
 est Deus dispersione filiorum Israel, arum Assyriorum
 et Chaldaeorum, conversione et solemnissima confessione
 regis Nabuchodonosor maxime orbis parti imperantis.
 Propterea inique gratia floruit Daniel apud Darium
 et Cyrum, quorum enim ille, cum e lacu lionum
 domus incolumis evasisset vii Dei et scripsit universis
 populis, tribubus et linguis, habitantibus in universa terra:
 Pax vobis multiplicetur. A me constitutum est decretum,
 ut in universo imperio et regno meo, tremiscant et
 paveant Deum Danielis. Ipse est enim Deus vivens, et aeternus
 in secula: et regnum eius non dissipabitur, et potentia
 eius usque in aeternum. Ipse liberator atque salvator,
 faciens signa et mirabilia in caelo et in terra: qui
 liberavit Danielem de lacu lionum. (Dan. VI. 25. 27.)

Cyrum, completis septuaginta Babilonica captivitatis
 annis, divinitus inspiratus scripsit: et omnia regna
 terrae debuit mihi Dominus Deus caeli, et ipse praecepit
 mihi ut aedificarem ei domum in Jerusalem quae
 est in Iudaea. Quis ex vobis est in omni populo
 eius? Sit Dominus Deus meus cum eo, et ascendant. (Esdr. 1. 5)

Notat auctor libri Orther edita Assueri in
 gratiam Iudaeorum et efficere ut plures alterius
 gentis et sectae eorum religioni et caeremoniis jungerentur.
 Haec quidem omnia non obsteterunt quominus,
 adveniente redemptionis consummandae tempore,
 singulae gentes in isto impietatis et corruptelae
 barathro jacerent; attamen tertius liber evangelicus,
 via ad salutem per veram Ecclesiam novam
 penitus intercepta erat. — Propter enim multos Iudaeos,
 qui fide serii erant filii Abraham, invenit Dominus
 non paucos et viros religiosos ex omni natione quae sub
 caelo est. (Act. ap. 11. 5); partim proselytos seu adherentes
 ecclesiae Iudaicae, partim ab ea alios. Quorum

in numero reputatur « centurio cohortis nomine
Cornelius, quæ dicitur Italia, religiosus ac timens
Deum cum omni domo sua, faciens elemosynas multas
plebi, et deprecans Deum semper. » (act. ap. x.)

Reputantur et alii de quibus Dominus ait: « Et
alias oves habes, quæ non sunt ex hoc ovili, et illos
oportet me adducere, et vocem meam audiant, et
fiet unum ovile et unus pastor. » (1. Joa. x. 16).

Ut supra dicta breviter complectar et comprehendam,
prout est concors sententia Patrum Scriptorum,
Patrum ac theologorum, membra veræ Ecclesiæ,
nisi in corpore, saltem in animâ fuerunt quotquot
ex antediluvianis dicuntur filii Dei, Noe et posteri
ejus sive per hem, et Japhet, Abraham et Jacob, sive per
Cham et Japhet, omnes scilicet qui « juxta fidem
defuncti sunt... non acceptis repromissionibus, sed longi-
cas aspicientis et salutaris. » (Hebr. xi. 13) « omnes
sub nube fuerunt... et omnes eundem potum
spiritalem biberunt: bibebant autem de spiritali
consequente eis, petra: petra autem erat Christus. »
(Corinth. i. x. 1-4)) « Servando, inquit Doctor S. Thomas,
legalia sacramenta, ferebantur in Christum per fidem
et dilectionem eandem, quæ et nos in ipsum ferimus.
Ut ita patres antiqui ad eundem Corpus Ecclesiæ, ad quem
nos pertinemus. »

Quod attinet ad gentes, apud quas præcipue veritates,
quas primitus homini Deus manifestas fecit, in fabulas
aut fallacia commenta conversæ evenerant, cumque
rationi à natura insitum per praves affectus ac mores
obscuretum erat, quordam tamen videre est, qui
habebantur sapientes, veritatis adeo diligenter fuisse,
ut divitiarum, voluptatum corporis et alia ejusmodi maxime
exquinta neglexerint. Quorum non pauci fidem de
rebus superioris ordinis et vulgo ignotis, velut de

26

existentia Dei Unius, de spiritualitate animae et immortalitate professi sunt, et partim tædio huiusce vitæ plenæ felicitati impari, partim evidenti rerum humanarum vanitate affecti aliam æternamque vitam, quâ virtus dignâ mercede remuneraretur et meritis mulctaretur malum, vehementer appetebant. — Quamvis præsens quidam, cum humana ratio ad id erroris et caliginis venisset ut quæque res obliuiscere viderentur, necesse esse. Doctor Supremus, divinâ auctoritate pollens homines doceret veram sapientiam, cui obtinendæ impari sese esse fatebantur.

Præterea puris moribus, sana rationi et innatis boni ac iusti notionibus conformes in suâ agendi ratione historiâ exhibentur. Hæc obijciis nihil aliud illi in animo fuisse quam ut, superbie impulsu, nomen immortalis sibi compararent. At quidem numini fæb ut sustentam ferre utrum laudabilem animum et ab omni propria malique utilitate abieciunt necne, vel an tantum exquirendæ sapientiæ studium nonnullâ apud Deum gratiâ valuerit, quis enim præter illum qui dicitur se scrutans corda et renes Deus in mentem humanam introspicere et conscientie mysteria explicare tentavit? Quam ratio et prudentiâ æterna decreta venerari et ad Deum clamare cum apostolo: « altitudo divitiarum sapientiæ et scientiæ Dei! quam incomprehensibilia sunt iudicia ejus et investigabiles viæ ejus! ».

attamen ne contrarium fidei nec injuriarum dignitati divinæ mihi videtur conjecturam in eo facere, quod nonnulli inter gentes rari quidem errantes in gurgite vortis, rectitudine mentis et morum ad corpus beatiæ tunc existentis pertinere potuerint, et proinde misericordiarum Domini participes fieri. Sani clementi præcos et simplices cupervis ætatis iustus iudex habuit. Insci enim quid sit rectum pravumque, quæ officia Divinitati debeantur,

quid sit ipsius dignitate aptum ac consentaneum,
cetera idololatricis nominis naturaliter plerique sese
polluebant. Quorum imbecillitate et ignorantia
abutebantur sacerdotes pagani; atque eos in errorem
libenter inducebant, ut ubi melius inseruirent. Proinde
voluntariam culpam illis nullo modo tribuendam esse
arbitror, et benigne Deum indulgere. Sertentia mihi
arridet. Quicquid vero id sit, beatitudinem nominis
per meritum Christi, qui brevi tempore ex Maria
Virgine incarnandus erat, amque potuerunt.

Impleta enim erant tempora, quibus salvator humani
generis, Protoparentibus et Patriarchis promissus, per
Prophetas omnes praedictus, et longa Iudeorum expectatione
optatus, sua incarnatione et passione captivos redimeret
quotquot antea in sanctitate et iustitia mortui erant,
et faciem terrae renovaret.

Maria, e semine David orta, mulier illa erat, quae
contereretur Caput serpentis. ut primum natus est
J. Ch., mille angelorum chori laetis cantibus caelum
ac terras impleverunt dicentes. Gloria in excelsis Deo,
et in terra pax hominibus bonae voluntatis. Gloria Deo,
quoniam victus est inferrimus omnis boni inimicus;
pax terris, cum Deus peccatorem hominem amore
ac misericordia amplecti dignatus est; pax in primis
hominibus bonae voluntatis, quoniam, si voluerit,
quisque princeps per J. Christum in plenitudinem
felicitatis et gratiae ingredi poterit. Nam bonae voluntati
salus facilis erit. Quisquis enim sanos recti et iusti
notiones docubiter; quisque, nisi coecus sponte fiat,
objectam veritatem videbit; nec erit alicui fluctuans
sertentia quid faciat est munere nonnullis et quaedam
mintonum Christi participationem sit dignus. facili
cognoscit praeccepta, quibus agendorum regula
describitur, vel malum prohibetur; et si quid erroris

vel etiam dubii mentem subiecit, adest Ecclesia
quoad mores et fidem scientia præcellens.

Preerat igitur in inferioribus locis latens, aperitur
janua Cæli; via ad salutem late patet. Dispersa
idololatria et omni erroris caligine, jam per totum
terrarum orbem Ecclesia velut grande lumen
effulgebit, immensa iuxta Tharim, quæ duce viatori
homini rectum iter ac tutum prorsus licebit.

Omnia quæque usque ad tunc temporis per figuram
representata abrogantur et fiunt realia. Præsertim Ecclesiam
antea existentem scilicet judaicam Christus ad sublimiorem
et multo magis præclaram dignitatem erigendam curavit.
Assumptis igitur secum duodecim apostoli, in eos et in
primis in Petrum alios eximia fide præstantem quasi in
solidum fundamentum Ecclesiam ædificavit. Quæ comors
et coheres Christi, particeps ipsius potestatis, fidei et morum
Custos, scripturarum interpres, assistentiâ Divinâ confidens,
sepe per orbem universum diffundere jussa est.

« Euntes docete omnes gentes. Docentes eos servare omnia
quæcunque mandavi vobis. » (Matth. XXVIII. 18) — Dein hanc
missionem suæ Ecclesiæ Christus solenni sanctione
confirmat, et luculentissimo simul ac vehementi sermone
declarat in eâ veram et unicam ad salutem viam consistere.

« Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et
publicanus. » (Matth. XXIII. 17) — « Prædicatè Evangelium
omni creature; qui non crediderit, condemnabitur. » (Matth. XXIV. 14)

« qui vos audit, me audit; et qui vos spernit, me spernit;
qui autem me spernit, spernit eum qui misit me. » (Luc. X. 16)

Si Ecclesia, sponsa Christi, donis supernaturalibus ornata,
supereminenti potestatis insignia pro se fert. Jubeat
Deus, perpetuitate vivet, nec unquam erit quæ minuat
continua series. Eadem est hodie, eadem erit in posterum,
quæ fuit ab initio mundi, quia a Christus heri et hodie,
ipse et in secula, quin hostes, quicunque sint, diaboli

artibus agitata et odio laborantes, illam firmam sedem quam tamen
unquam evertere possint. Est enim petra immobilis, in
quam libidinosi fluctus frangentur inanes; tuta navis,
quae, rectore semper Christo, per procellas et tempestates
humanas quicquid vincet; vitis abundans, cujus palmites
de die in diem per omnes ubique gentium partes diffusi
uberiores fructus producent. "Et portae inferi non
prevalerunt adversus eam."

Veritates in ordine ad salutem necessarias eadem supremam
et infallibilem auctoritatem docet, quam ipse Christus a
Patre suo accepit. "Data est mihi omnis potestas in caelo
et in terra" (Matth. XVIII. 18). "Sicut misit me Pater, et
ego mitto vos" (Joan. XX. 21).

Proinde haeretici qui culpabiliter alienam fidem
profiterentur aut schismatici qui legitimis pastoribus
praesertim supremo Pontifici obedientiam cum firma et
deliberata voluntate recusant, ab Ecclesia excluduntur
juxta placitum ipsius Christi et verba quibus
institutam prerogativam divinam docuit, necnon excommu-
nicati excommunicatione vitanda, quae praecipue a
participatione sacramentorum arcentur. Cum suis sententias
eos omnes Ecclesia afficit, eodem jure quo Deus utitur:
illi enim "Data est omnis potestas in caelo et in terra",
tenet inane clavis regni caelorum. Quemadmodum Deus,
supremum in omnes creaturas dominium exercens,
salvis suis jurebus et dignitate, non sinere potest ut quis
impune mandata sua contempserit, aut sibi loquenti
non nisi cor caecum et surdas aures praestiterit, ita Ecclesia
divini jure particeps, quia omnis et solus ad salutem
aditus patet, haud immerito certe a coetu fidelium
et proinde a vero fonte vitae haereticos et schismaticos
formales excludit. — Quis ergo ad id audacie et furoris
adduci posset ut illam argueret, quod sese injuste
gerat vel sua potestate abutatur? aut quis tam superbi

clatus et obsecratus ut rem cum Deo esse non videat. Cum enim quæstio omnis de errore sit deliberato et de obstinacia hominis in falso sponte permanentis, nullus abusus esse potest. Quotumodi tenax error nullum permittit indulgentiæ modum et proprio iudicio condemnatur. S. Paulus ad Galatas scribit: "hereticum hominem devota, quia subversus est, et proprio iudicio condemnatur." "Eos dicit S. Petrus introducentes sectas perditionis, superducentes tibi celerem perditionem."

Ad præmissa rem urgeamus. Sane quicumque gravi peccato inquinatus ex hac vita decedit, in æternum peribit, nec ulla ei salus obtingere potest, quod nemo sanæ mentis in dubium revocabit, quippe ratio prout et fides in idem communi consensu conveniant. Si quis autem errorem libenter acceptorem sibi sumperit, quin certior auctoritate factus abipere velit, vel si quis sponte sua superioribus legitimis, quos Christus Ecclesie sue præfuit, obedientiam retractando alioquin usarit, ut separatam communionem constituat, gravi peccato utique certi se inquinat. Super propositionem veritas post citata Christi verba neminem fugit nisi incredulos ac novatores, quorum valde viderent illam negari.

Patet etiam ipsa ratio quæ sub antiqua lege Deus regit. Quoties enim filii hominum a mandatis defecerunt, aut prophetas muris auribus respuerunt, toties ille in eos sepe incorabilem præbuit. Idem, postposita lege et amicitia Dei marioni et amicitie mulieris, quam suis seipsum illecebris seduxerat, prompta supplicia et universa cum eis proles persolvit. Cum diinde singulos gentes idolorum cultu et morum pravitate perundata erant, Deus quem præcavit, ut ait scriptura sacra, hominem condidisse, omnes præter unum universali diluvio deluit. Populus ipse, quem sibi elegit custodiri et promissionum marum hærendum, solenne divine pænitentiæ monumentum exhibet.

Ne aliter se habuit Ecclesia Christiana a primis temporibus.
Namque Apostoli quotquot contrarios invenerunt in aliquo
errore fidei et doctrinae opposito ~~et~~ Eccliam expulsos
in censum haeticorum et sectariorum retulerunt. Ita
Petrus egit cum Simone mago, Paulus cum Hymeneo
et Phileto et Alexandro Craris; ita Joannes cum
sectariis Doctis et Berinthis; ita rursum Petrus et Judas
cum sectariis adversis quos suas uriguerunt epistolae.
Procepit praeterea Paulus Vito ut haeticum hominem
post unam et alteram correptionem dimitteret, et Joannes,
ne sectarii vel ave fideles dicerent. Eodem modo quoque
tempore se gerit Ecclesia cum reprobis omnibus
circa fidem, scilicet haeticis et schismaticis formidulis,
et ita se geret usque ad commutationem seculi.

Quo animum intendant, nunc et quidem facilius
perspicimus. quid enim istis subrepat? Quicunque de
cujusque aetate extiterunt haetici, omnes isti "semper
dicentes et nunquam ad scientiam veritatis pervenientes"
(II. Tim. III.) "Eccliam de uno vel altero doctrinae
articulo in errorem induci, sese vero certum et
sapientem judicare superbi praedicaverunt. Verbo Veritatis,
quod a Caritate Divina provenit, Verbum impietatis
et corruptelae supponere voluit, quo in vulgus casto
et acuto, homines beneficiis a Redemptore collatis
decedant, et in servitutem mentis succubant
agros ac libidinosa religuntur. Inde fit (ratio enim
historia id comprobatur) ut societas omnis in studia
contraria dividatur, atque odii ac bellis utrisque
epimodo laboret. Quid tua vice sibi proponit
schismaticus? Rejcta Ecclesiae auctoritate, neminem
ipsius iudicio sensum privatum opponens,
communione reportari vult, quae eandem
veritatem unitipsum esse iactat. Absorta quoque
maxime benigna spernit, accenditur magis, et

29

quarum effulgeat lux magna — oculos aperire
remit. Quid superbius simul ac probrosius erga Deum?
Sua ipsi soli ab Ecclesia Christi exclusio attribuenda est.
Propria culpa simili fiunt membris a corpore amputatis,
palmitibus a vite recisis, rivis a fonte separatis. — Si quis
in statu civili aliquam legem a principe latam
nonnihil laesit, seu mandatis restiterit, statim exilio
aut pecuniâ aliâve poena et morte demum mulctatur.
nihil autem laesa divinae Majestatis sellere
horribilius esse potest. Bene intellexerunt principes
christiani qui poenis et coercitionibus etiam corporis
haereticos formales, statuti ad id legibus, afflixerunt.
Mutata quidem tempora, stat vero principum; et
Ecclesia jam corpora tormento non decernit, semper
tamen contumaces a sinu suo separabit. Cum vero nihil
unquam erit mediū veritatem inter et errorem; nihil
Deum inter et Belial temporamentum.

Sed vera religio docet, veluti docet ipsa Ecclesia,
centrum ac fides, circa quam viget vera religio,
errores quidem vincit, homines vero diligere, piam
illud effatum: Diligite homines, interficite errores.
Nemo est inter Catholicos qui peccatum odio non
pronquatur; nemo est quoque qui erga eos in falso
versantes colore non afficiatur, ne in semetipsum
rectam revocare coarctetur, aut de eorum pertinacia
non triste et amari liceat. Non modo Ecclesia
fidelis pro haereticis et schismaticis etiam obstinatis
preces effundere sinit, sed ipsa speciali modo
praesertim in feriâ sancta hebdomadae majoris pro eis
omnibus precatur. Numquam enim praecipue caritatis
officio deficiere potest: etiamsi eos rebelles et in
adinvencionibus suis perseverantes mors oppresserit,
sepulturam quidem ecclesiasticam amictoque honores,
non eis tamen caelorum introitum illis recusat.

Nescimus quid sit Suprema mortis hora inter
Deum et animam. Nescimus quo sint innumerabilia
misericordiarum Domini secreta, quae variae adhibeantur
divinae rationis, quibus peccator morte proximus
per poenitentiam seu ad Deum converti potest.

Instanti morte alicui vel infensissimo contra
Becliam, omnia anathemata in animo suspendantur
neque est. Et si forte tibi illum in extremis esse
spiritu campana lugubri et lento timore annun-
taverit, nota paulisper; et genibus flexis precor
Deum deat ut benigne et misericorditer animam
morientis habeat. hoc est solumnimum temporis
momentum, quod suis solumnmodo precibus Deus
renovavit. Cum sola convenit humilis oratio et ab
omni mentis acuitate aliena. quod si ita generis,
optime de Deo meritis eris nec non de Beclia
qui insunt talis benignitatis spiritus, talia
caritatis praecepta.

At multo libentius illis indulget Beclia, qui
nonnulli involuntariis in errore versantur. facilius
enim a peccato excusantur, siue sint bona fide, siue
ignorantia moraliter invincibili laborent, ut simpliciter et
pueri; siue etiam praconceptis jam acceptae educationis
opinionibus cohibeantur, dummodo in eo optime disposi-
tionis sint, ut huius veritatis et rectae credendorum et
agendorum regulam, ubi primam cognita erit,
sequantur. In eis enim gratia baptismi collata per
solum peccati et et poenitentiam animi servari potuit.
haec est sententia S. Augustini, ut patet in epistola 43,
in qua scribit non reputandos esse inter haeticos, quorum
erroris sunt etiam maxime perniciosi, nisi obstinate
et tenaciter illis adhaereant. et istum novum haeticum
dico, nisi manifestata tibi doctrina catholicae fidei
resistere maluerint. n. salvianus eandem opinionem

indem feri verbis exprimit. Sed non inutile mihi
videtur hic referre principia Norbournæ: « les enfants
des temples qui vivent dans ces communions, ne
participent ni à l'hérésie ni au schisme, ils en sont
excusés par leur ignorance invincible de l'état des
chose, et on ne doit pas les regarder comme n'appartenant
pas à l'Eglise, hors de laquelle il n'y a point de salut.
Les enfants n'ayant pas encore pu perdre la grâce qu'ils
ont reçue dans le baptême, sont indubitablement de l'âme
de l'Eglise, c. a. dire qu'ils lui sont unis par la foi,
l'Espérance et la Charité habituelle. Les enfants ou
ignorants peuvent avoir connue la même grâce; ils
peuvent, dans plusieurs de ces communions, être instruits
de plusieurs vérités de la foi qu'on y a retenues, et qui
suffisent absolument au salut; ils peuvent en vivre
uniquement avec le secours de la grâce de Dieu, mener
une vie pure et innocente. Dieu ne leur impute pas,
les erreurs auxquelles ils se sont attachés que par une
ignorance invincible. ainsi ils peuvent appartenir aussi
à l'âme de l'Eglise par la foi, l'Espérance et la
Charité (comme de l'Emile).

quod spectat Judæos, Mahumetanos, Infideles et
Paganos, quibus gratia baptismi collata non fuit,
sunt qui annuntiationem Evangelii veritatem accipere
nolunt; sunt alii qui, cum sese in errore versari
satis habeant, nulla animi ope emendationem et
Christianismum doceant et falsa ejiciant, sed ignorantia
veræ religionis et indifferentiâ tabescere volunt. Omnes
isti cetera peccato non excusantur, quippe qui
scienter voluntque peccant in causa. Proinde ab
Ecclesiâ et saluti excluduntur. c. Predicatio Evangelium
omni creature; qui non crediderit, condemnabitur. »
Sunt alii qui in conversatione Christianorum verum
adire non possunt; et hi, cum sint ignorantia

miratibus invincibili et involuntaria, minime
gravi culpa inquinantur: « si non venissem, et
locutus fuissim eis, peccatum non haberent. (St^{us} Jo^h. 14. 22)
Nemo ignota rei per fidem adherere valet.

« quomodo vident ei quem non audierunt? quomodo
autem audient sine procedente (ad Rom. 10. 14). »

Flaque videtur infidelitas negativa peccato
imputetur, Ecce hic propositionem isto sensu conceptam
haud semel damnavit, ut constat e bullis S. Piⁱ 4,
Gregorii XIII, et Urbani VIII, contre Papii errorem.

« Vous pouvez ajouter, inquit Cardin. Jousset,
sans craindre de vous écarter des décisions de l'Eglise,
que les infidèles qui n'ont point connaissance de
l'Evangile sont dans l'état où se trouveraient les Gentils
avant la venue du Messie, ils n'ont pas d'autres
devoirs à remplir, tant en matière de religion qu'en
morale, que ceux qu'ils connaissent par la loi naturelle,
par l'éducation qui leur a été donnée, quoique
atellée, la tradition primitive sur Dieu, la divine
Providence, la promesse plus ou moins confuse d'un
Rédempteur, et l'existence d'une autre vie. Le
sauveur n'est point venu pour la perire, mais
pour le salut du monde. On ne peut supposer que
le salut soit devenu impossible pour les nations
entières, à partir du moment où J. Ch. a connu
sur la Croix l'œuvre de la Rédemption du genre
humain. L'infidèle qui croit comme devant de Dieu
tout ce qu'il sait de la vraie religion, désirant
sincèrement connaître en tout la volonté divine,
croit par là même implicitement ce que nous croyons,
et la foi étant l'effet de la grâce qui ne manque à
personne, quelque imparfaite qu'elle soit, peut
absolument suffire au salut. Si donc il a obtenu
la loi de Dieu telle qu'il la connaît, il se sauvera,

mais il se sauvera dans l'Eglise à laquelle il appartient quant à l'âme par le don intérieur de la grâce. — Il est vrai qu'on ne peut entrer dans le royaume de Dieu que par le baptême. Mais les théologiens distinguent, d'après l'esprit de l'Evangile, et l'enseignement du saint Pèr, trois sortes de baptême : le baptême d'eau, le baptême de désir, et le baptême de sang ou le martyre. Or le baptême de désir ou le désir du baptême dans celui qui aime Dieu pour lui-même pour des motifs tout choen, supplée le sacrement. Le concile de Trente ne regarde le baptême comme nécessaire que quant à la chose ou au désir de la chose, in re veluti voto. Lequel peut très-bien s'entendre du désir implicite, tel qu'il se trouve dans celui qui, sans avoir connaissance du baptême, est dans la disposition de faire tout ce que Dieu prescrit comme moyen de salut. Nous pourrions citer à l'appui plusieurs docteurs, entre autres saint Thomas (p. III. q. 69. a. 4), saint Alphons de Liguori (Traité du baptême), qui, à défaut du baptême d'eau, exigent avec l'amour parfait que le désir implicite de ce sacrement.

De plus, en proclamant la nécessité du baptême pour la régénération spirituelle de l'homme, l'Eglise ne le regarde comme nécessaire qu'à partir de la promulgation de l'Evangile, post promulgatum Evangelium, comme s'exprime le concile de Trente. Or, cette promulgation n'a pas été simultanée, mais successive; la loi du baptême n'a donc pu être obligatoire en même temps pour tous les hommes. Les peuples en grand nombre qui n'ont pu connaître l'Evangile ni le baptême que plusieurs siècles après la mort des apôtres, se seraient-ils trouvés sans recours, sans moyens de salut? Les ramides primitifs qui avaient les Patriarches contre le péché originel, faut pour les enfants que pour les adultes, seraient-ils tombés

partout au moment de l'institution du baptême, ou de la promulgation qu'en ont faite les apôtres ! on ne peut l'assurer ; il est permis de croire que ces rites ont conservé leur valeur chez les Gentils, tant que la loi Evangelique n'a pas été suffisamment promulguée parmi eux. Les bienfaits de l'Evangelie, dont nous jouissons, n'ont point rendu la condition de ceux qui en sont privés pire qu'elle n'était avant J. Ch.

Unum portemus mihi superest et non nihil sciam de eorum statu qui sine baptismo ex hac vita decedunt, veluti infantes qui nondum rationis capaces immatura morte præcipiuntur, et adulescentes qui perpetua infantia laborant et solitari lavacro privati sunt.

Ii hæc quædam multa quidem et varia animo observantur. Primum certa ab incertis distinguantur necesse est.

Certum autem est, viro etiam de fide, parvulus ejusmodi damnationem incurrere seu æternam salutem minimè illi obtingere posse. Verumine dubium est non aliam esse regni celestis clavem nisi baptismum in re vel in voto aut sanguinis. quæ veritas sufficienter et facili convincitur scripturarum ac Traditionis testimoniis.

« Viri qui renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei (Matth. 11. 12). »
Singulari hominibus aperuit iterum necessarium regenerationis per aquam et Spiritum Sanctum, et, nisi hæc conditio impleta fuerit, testante ipso Jesu Christo, nemo vitam supernaturalem et proximæ salutem æternam assequi potest. Tali sensu intelligenda esse verba Christi docuit universa antiquitas. Mentioe Synodi oppositæ sententiaë fautoribus erroris notam et stigmata imponerunt, exempli

gratia, Synodus Diospolitana Pelagius et suis, et
deinde Carthaginiensis et Milevitana. quarum
veritas confirmavit summus Pontifex Innocentius.
Insuper inter sese coherent aptissime necnon
regenerationis et de propagatione originali peccati doctrina,
ne deinde hoc veritates disjungere possunt ita ut cum
de existentia originali peccato et propagatione certiores
simus, unde existentia et necnon baptismi amiger
videantur.

Certum est deinde et de fide infantes pœnis
disparibus puniendos ab illis quibus afficiuntur
adulti hoc constat a concilio Lugdunensi II et
Florentino, quæ doctrinam Catholicam sic definitur:
« videmus illorum animas, qui in mortali peccato vel
cum solo originali decedunt, mox in infernum descendere,
pœnis tamen disparibus puniendas. »

Si vero res agatur statuendi quis sit inferni locus,
quæ pœnarum disparitas, quæ disparitatis hujusce
natura, quis denum post diem judicii status, de his
omnibus magna discussio est, et tunc Patres tunc
theologi mirum inter se conveniunt.

Patres Latini, dicitur I. Augustinus, eâ sententiâ
constant, quod parvuli sine baptismo pœnam
suis patiantur. Namque sanctus ille Doctor in
quibusdam operum locis censet ignem æternum
damnatum iri; attamen in libro contra Julianum
debat fore istorum pœnam « minimam », aut
consistere « in damnatione omnium levissima », ita ut
hæreat utrum « eis ut nulli esset, quam est ibi esset,
potius expediret »; quin imò in epistola ad I. Hieronymum
proficitur « re Augustini sanctari », quoties ad istorum
infantium pœnas pervenit, ne definire a posse
« quæ, qualis et quanta erit » ejusmodi pœna.

Altera sententia Patrum præcorum est, qui tribuere

videntur illis nomine poenam Damni, præcipue
uterque Gregorius; Nazianzenus enim scribit (Orat. 40, in
S. Baptismo) eos "ne celesti gloria nec supplicis a Justo
Iudice afficiendos"; Agostinus vero hoc habet: "nam
innata mors infantum neque in doloribus ac mortali
esse reum, qui sic vivere desit, intelligendum esse
nobis suggerit".

Eadem a Scholasticis ac Theologis positivi sunt testium
varietas exaratur. Juxta Pelagium a Concilio Florentino
definitum de fide est, parvulos poenis lucis ardua;
juxta Venerabilem ab Innocentio III definitum est
poenam peccati originalis in sola visionis beatificæ
privatione consistere; "poena, inquit S. Innocentius,
originalis peccati est carentia visionis Dei; actualis
vero peccati poena est gehenna perpetue cruciatus".

Scholarum principes Petrus Lombardus, Sanctus
Thomas, S. Bonaventura, Scotus, quos peni omnes
secuti sunt, excipiebant siquidem et Gregorius
Ariminensis, censuerunt infantes non baptizatos
nulla lucis poena affici, sed sola poena Damni.

Ne facile sit dicere quæ sit hæc poena Damni,
nam in eadem, quâ prius, opinionum diversitate
versantur Theologi. Dum alii, inter quos præstat
Bellarminus, quandam privationem visionis
beatificæ tristitiam necessario inherere existimant;
alii cum S. Thoma bona naturalia et nonnihil
amoris erga Deum et gaudii naturalis tribuunt.
"Sibi", inquit quæst. 112. 2, "jungantur per participa-
tionem naturalium bonorum, et ita etiam de ipso
gaudere poterunt naturali cognitione et dilectione".

Deinde in quæst. 5 de Malis ostendit parvulos
ex amissa beatitudine supernaturali; nulli affici
tristitia, tum quia indebitam sibi esse
cognoscunt illam beatitudinem ob ad hoc peccatum

contractum, tunc gratia etiam perspicuum habeant
se ad aliquam beatitudinem conditos fuisse, minime
cognoscunt hanc potestatem esse in visione clara dei,
adeoque ignorant se ab illa excludi, ne promissi
dolent, sed hoc, quod per naturam habent, sine dolore
promittunt (Berroux)

Quidquid porro de his placitis sit, pergit idem auctor,
quae talia fide ac vim quavis acrimoniae nota quilibet
tenere potest, hoc lucet ex tali antithetorum discrepan-
tia habemus, non debere nec posse. Exclusivae doctrinae
cum privatorum placitis permisceri. Potius igitur
regerunt increduli cum fidei aut Exclusivae tribuunt
doctrinam, quae Exclusivae non est, ut inde inferant
Catholicam Exclusivam docere dogmata, ut ipsi vocant,
horribilia ac rectae rationi repugnantia. Pariter
enim abest, ut Exclusivae voluerit illas institutiones
sancire, ut potius Summus Pontifex eos damnaverit
qui notam inusserunt illorum doctrinae, qui
pernam suam ab ejusmodi infantibus removeant.

Sic intellecta propositio nostra, Exclusivae summi
benigna et caritate plena cuique videbitur. Dulce
amoris et temperamenti principium commendatur
ab omnibus veri Catholicis et praesertim Summi
Pontificibus, qui vult regulam morum in sua
agendi ratione sibi quovis tempore proposerunt.

Proinde objecta adversariorum fiunt inania,
et conatus inutiliter evadunt. In hac re velut in alia
ad fidem et mores spectantibus, si quis agat, si
quis pronuntiet, veritas nunquam illi deficiet
inquit, siquidem Christus ipse, qui via, veritas et
vita est, suam assistentiam illi promiserit: ecce
ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad
consummationem saeculi... Et portae inferi non
praevalerunt adversus eam.

Thesis nostra nonnullis propositionibus
resumi potest.

Propositio prima.

Deus voluntate sua vult omnes homines salvos fieri, et sua morte in patibulo Crucis totius humani generis Redemptionem consummavit Jesus Christus. Nemo igitur nisi sua et propria culpa damnabitur.

Propositio secunda.

Via ad salutem et sola per Ecclesiam divinam institutam sub omnium oculis et quovis tempore patuit.

Propositio tertia.

Sub antiqua lege vera Ecclesia erat Judaica, ad quam pertinere poterant saltem quoad animam non solum Judaei ipsi, sed etiam gentes qui vitam veritatis per traditionem cognitis et naturali legi consentaneam ducebant.

Propositio quarta.

Sub nova lege amoris et gratiae, vera Ecclesia Catholica, apostolica et Romana tenet manum clavis regni caelorum, nec alius ad salutem aditus, recte Jesu Christo, hominibus adesse potest.

Propositio quinta.

Proinde formales sive haeretici sive schismatici ab Ecclesia jure divino excluduntur, nec illis unquam, si modo in errore perseverantes morantur, ulla salus obtinere potest.

Propositio sexta.

Sed multo benignius Ecclesia habet eos omnes qui ignorantia morabiter invincibili laborantes et cognoscendae veritati impares in sectis haeticorum et schismaticorum permanent.

Sententia communis est Patrum ac Theologorum
ad Ecclesiae animam pertinere et proinde eternam
beatitudinem eos aequi posse.

Propositio septima.

Quod spectat Infideles, et Mahumetanos, Iudeos
et Paganos, sunt inter eos qui, cum accipiant ut
Deo provenientia quicunque de vera religione vident,
et praeterea sese legi naturae conformes exhibeant,
ad animam Ecclesiae per implicitum Baptismi
desiderium pertinere possunt.

Propositio octava.

Infantium autem de statu et omnium qui
perpetua laborant infantia nec gratia baptismi
donantur, est de fide eos damnationem incurrere
sed poenis disparibus affici.

Propositio nona.

Utrum vero inferni bonum, praeve naturam et
disparitatem et alia ejusmodi, magna apud
Patres et Theologos agitatae discrepantiae opinionum.
Communior tamen est sententia parvulos sine
baptismo decedentes nulla sensu poena affici,
sed solum visionis beatificae carentiam, non vero
exclusis naturalibus bonis et gaudiis et quodam Dei
amore, incurrere.

Parblancs

